

stre også mener, »at man burde have fastholdt en øvre grænse for, hvor mange penge hver enkelt projekt maksimalt kan opnå.«

Og vi er ligeledes enige i bemærkningen om, at man finder de »forhøjede tilskudssatser betænkelige«, ligesom heller ikke vi – når nu vi stemmer ja til dette lovforslag – »ønsker at blive taget til indtægt for regeringens energihandlingsplan 1996, »Energi 21«.

Med disse bemærkninger kan jeg så afsløre, at Venstre agter at tiltræde forslaget.

Bent Hindrup Andersen (EL):

Da Enhedslisten ikke er betækningsbidragsberettiget i Det Energipolitiske Udvalg, skal jeg her redegøre for vores stilling, og den er, at vi kan støtte lovforslaget, som det foreligger.

Miljø- og energiministeren (Svend Auken):

Jeg skal ikke skjule, at jeg er glad for hr. Peter Hansen-Nords melding, og jeg kan derudover sige, at Venstre selvfølgelig ikke vil blive taget til indtægt for andet end de synspunkter, som hr. Hansen-Nord har givet udtryk for i forbindelse med sin tilkendegivelse af, at man vil stemme ja, og at jeg tror, det er en god ting, at vi kan fortsætte samarbejdet om udvikling af vedvarende energikilder her i Folketinget. Så jeg tager imod den udstrakte hånd og kvitterer.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

§§ 1 og 2 vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

13) Forespørgsel nr. F 63:

Forespørgsel til miljø- og energiministeren: »Hvad kan regeringen oplyse om landsplanredegørelsen »Danmark og europæisk planpolitik«, herunder hvilke ændringer der er foretaget i forhold til det første forslag, der var til debat i foråret 1996, hvilke initiativer ministeren agter at igangsætte som opfølgning på redegørelsen og de indkomne høringssvar, og om redegørelsens konsekvenser for regionplanrevision 1997?«

Af Hans Christian Schmidt (V), Niels Jørgen Langkilde (KF), Aage Brusgaard (FP) og Ole Donner (DF).

(Forespørgslen anmeldt 18/4 97. Fremme af forespørgslen vedtaget 24/4 97).

Formanden:

Jeg skal allerede nu meddele, at afstemningen om eventuelle dagsordensforslag udsættes til tirsdag den 13. maj.

Begrundelse

Hans Christian Schmidt (V):

Det er anden gang, vi diskuterer regeringens landsplanredegørelse her i Folketinget, og det er også anden gang, regeringen fremlægger en landsplanredegørelse. Og grunden til, at det har været nødvendigt at udarbejde en ny landsplanredegørelse, er – i hvert fald efter vores opfattelse – at den første landsplanredegørelse simpelt hen ikke var ordentligt gennemarbejdet, og det synspunkt, som vi gjorde rede for, da den første landsplanredegørelse blev fremlagt, var, at der manglede en redegørelse for hele landdistriktsproblematikken, altså for 20 pct. af Danmarks befolkning.

Når en regering fremlægger et forslag til en landsplanredegørelse, må man formode, at den gør det efter grundige overvejelser om, hvad redegørelsen skal indeholde, og man må også formode, at indholdet er i overensstemmelse med regeringens politik, og at redegørelsen indeholder de mål, som regeringen vil forfølge og forsøge at få gennemført, og det må også gælde for dette forslag til en revideret landsplanredegørelse.

Derfor har vi stillet forespørgslen til regeringen i dag for at få regeringens vurdering af landsplanredegørelsen og specielt af de ændringer, der er foretaget i forhold til det første for-

slag, der var til debat i foråret 1996. Og vi finder det rimeligt, at regeringen får mulighed for at argumentere for ændringerne.

Ligeledes finder vi det væsentligt at debattere med regeringen, hvilke initiativer ministeren agter at igangsætte som opfølgning på redegørelsen, for det gives der meget få bud på i landsplanredegørelsen, og det bliver derfor spændende at høre, hvad regeringen har tænkt sig.

Vi er selvfølgelig også bekendt med, at indenrigsministeren netop har udsendt en betænkning vedrørende landdistrikternes udviklingsmuligheder, og det synes vi er helt fint, og vi synes, det er godt, at det er sket netop nu, før vi skal have debatten i dag, fordi det så vil være interessant at høre, hvad der er regeringens holdning.

Vi glæder os også til at høre, hvilke initiativer ministeren vil tage for at imødekomme forslagene i høringssvarene, og i min ordførertale senere vil jeg komme ind på en lang række forhold, som de høringsberettigede har gjort opmærksom på.

Endelig finder vi det også interessant at høre om ministerens holdning med hensyn til, i hvor høj grad landsplanredegørelsen efter ministerens opfattelse vil få betydning for amternes regionplanrevision i 1997.

Dertil kommer, at vi jo er helt klare over, at denne debat i dag er blevet yderligere aktualiseret af, at regeringen på det seneste er kommet med et udspil på afgiftsområdet, og vi vil med det samme sige, at vi oplever det som et slag i ansigtet på befolkningen i landdistrikterne – både børnefamilierne og de ældre og de øvrige borgere – for stigende afgifter på f.eks. benzin gør det jo ikke nemmere at bo i landdistrikterne, og hvis det er sådan, at transportproblemerne skal løses ved hjælp af den kollektive trafik, må vi have at vide, hvordan det vil ske.

I hvert fald håber vi på en god debat, og jeg glæder mig til at høre ministerens bud.

Besvarelse

Miljø- og energiministeren (Svend Auken): Jeg skal gerne kvittere for hr. Hans Christian Schmidts ønske om en diskussion om landsplanredegørelsen, for jeg synes faktisk, det er naturligt efter det meget grundige arbejde, der har været gjort. Og som hr. Schmidt gennemgik, får vi da mulighed for at drøfte det her i Folketinget, og det er jo også rigtigt, som hr. Schmidt

siger, at der er en sammenhæng mellem denne landsplanredegørelse og det arbejde, der foregår i regionerne og i lokalsamfundene, og en række andre politiske spørgsmål, og det går jeg ud fra at vi får mulighed for at belyse under debatten i dag.

Jeg vil nu godt starte med det mere internationale perspektiv, for der er ingen tvivl om, at et af de væsentligste temaer for os i denne landsplanredegørelse har været at komme med et dansk udspil til et fælleseuropæisk udviklingsperspektiv, og det er netop emnet for det uformelle møde mellem EU's planministre, som finder sted i Noordwijk i Holland om godt en måned, og jeg tror, at vi, som med udgangspunkt i landsplanredegørelsen har været med til at præge dette samarbejde meget, har god mulighed for at præge både diskussionen og samarbejdet på europæisk plan.

Og et snarligt udkast til et europæisk planperspektiv vil være startskuddet til endnu en debatrunde herhjemme om landsplanlægningen, og det er medvirkende til, at jeg er glad for – som jeg startede med at sige – at Folketinget får lejlighed til at drøfte dette emne netop nu.

Jeg vil i min besvarelse koncentrere mig om tre hovedemner som grundlag for debatten: for det første hvilke visioner regeringen har med hensyn til planlægningen af Danmarks indretning, for det andet hvilke ændringer der undervejs er sket med de to forslag til landsplanredegørelse, og endelig hvad der skal ske i fremtiden, og hvordan vi følger tankerne i redegørelsen op. Det sidste var hr. Hans Christian Schmidt også inde på.

Regeringen valgte i foråret 1996 at sætte fokus på planpolitik i europæisk målestok, da EU-landene og Europa-Kommissionen for tiden samarbejder om et fælles udviklingsperspektiv for indretningen af Europa – men jeg vil gerne understrege, at der ikke er tale om noget bindende dokument, men alene om en ramme – og vi lagde os bevidst op ad de tre temaer, der er på den europæiske dagsorden, nemlig bysystemet og tilgængeligheden samt natur- og kulturarven, og det var vores hensigt at komme med et målrettet dansk udspil til det fælles dokument, og i den forbindelse har regeringen opstillet tre overordnede landsplanmål: for det første balance i bysystemet, for det andet tilgængelighed på miljøets præmisser og for det tredje natur- og kulturarvsbeskyttelse gennem sammenfattende landskabsplanlægning.

Ét centralt hovedsynspunkt gennemsyrrer landsplanredegørelsen, der har både Danmark og Europa som adresse, og det er en spredning af aktiviteterne for derved at skabe bedre geografisk balance.

Regeringen ønsker at undgå overdreven concentration omkring megabyer med en deraf følgende marginalisering af udkantsområderne ved at sprede aktiviteterne til flere byer og skabe geografisk balance såvel på Danmarks kortet som på Europakortet via god tilgængelighed og med fuld respekt for natur- og kulturarven.

Og jeg vil her uddybe de tre overordnede mål:

Ser vi på bysystemet, er det vores opfattelse, at byerne er drivkraften i udviklingen og kan ses som Europas ryggrad. Og når jeg siger byer, mener jeg alle byer, både de store byer og de små byer, for det er ikke et enten-eller, men et både-og, og det er min opfattelse, at alle danske byer har muligheder i den internationale udvikling. Men den konkrete indsats eller satsning afhænger naturligvis både af byernes størrelse og beliggenhed og af erhvervstraditionerne i bysamfundene. Og en oplagt mulighed for en ekstraordinær udvikling er dannelse af bynetværk, for ved at to eller flere byer samarbejder og derved fremstår som ét stort byområde, kan der tiltrækkes ekstra aktiviteter til det samlede områdes fordel.

Bynetværk har derfor stor vægt i denne landsplanredegørelse, og jeg kan sige, at det er en del af redegørelsen, som har fået meget positiv respons i de mange høringssvar, vi har fået.

Tilgængeligheden er også et emne, der optager mig meget, for den forventede stigning i transportarbejdets omfang udgør et af de allerstørste miljøproblemer, og det gælder ikke mindst Europa som helhed, at overflytning til de mindst belastende trafikformer er nødvendig, hvis vi skal nå vores fælles CO₂-mål, og det kræver både omtanke og fremsynethed at fastlægge vor fremtidige infrastruktur. Og den kollektive trafik skal have et nødvendigt skub fremad, hvis den miljøvenlige trafik for alvor skal slå igennem, og her er det helt centralt at søge fælleseuropæiske løsninger, hvis der skal nås resultater til fordel for miljøet.

Endelig er der natur- og kulturarven, hvor en helhedsorienteret indsats er vores løsen, og fremtidens landskab afhænger helt af de beslutninger, vi træffer i dag, for beslutninger vedrørende telemaster – dér kan forespørgerne hjælpe os – infrastrukturanlæg og skovrejsning sætter

markante præg på landskabet langt ind i det kommende årtusind, og vi skal sikre både vores egne og vores børns muligheder for at nyde såvel det europæiske som det danske landskabs værdier og mangfoldighed samt de bevaringsværdige helheder i bymiljøet.

Og kodeordet for indsatsen er kvalitet, for kvalitetskrav har stigende betydning for et områdes attraktion med hensyn til investeringer og er samtidig til fordel for både områdets borgere og turisterne.

Formålet med landsplanredegørelsen har altså været at opstille politiske mål for en landsplanpolitik, der både retter sig mod Danmark og udad mod Europa.

Ud over dette indhold har landsplanredegørelsen også en klar styrke, hvad angår den demokratiske proces, for regeringen har som den første regering nogen sinde – altså i modsætning til alle sine forgængere – valgt at fremlægge en landsplanredegørelse som et forslag.

Og den demokratiske debat om landsplanpolitikken gav bonus: som Folketinget ved, blev det første forslag i foråret 1996 fremlagt til høring i 10 uger, og 160 kommuner, amter og interesseorganisationer indsendte høringssvar, og i maj sidste år havde vi en forespørgselsdebat om landdistrikternes rolle.

Debatter om landsplanlægning her i Folketinget er åbenbart ved at blive en årligt tilbagevendende begivenhed, og det hilser regeringen velkommen.

Sidst fik jeg lejlighed til at slå regeringens politik fast: Udviklingen i de mindre byer og landdistrikter skal prioriteres, og den netop vedtagne detailhandelslov er et klart eksempel på en politik, der vil støtte de mindre bysamfund, hvad repræsentanter for de mindre bysamfund jo heller aldrig har lagt skjul på at de hilste velkommen med stor glæde.

Under den forrige debat blev der efterlyst et bud på alternative fremtidsbilleder for Danmark på lang sigt, og det synes jeg er et spændende, konstruktivt input til landsplanlægningen.

Vi opstillede så to reelle alternative fremtidsbilleder i det reviderede forslag, der blev fremlagt til høring i efteråret 1996: et decentralt bymønster i regionale netværk og storbyer i europæisk integration, og der fremkom både ideer om et østjysk storbybånd og forslag om, at al byudvikling bliver øremærket til de mindre byer, og langt de fleste bakker regeringens linje op, som altså indebærer en samtidig satsning på såvel små og mellemstore som store byer og en

tro på, at internationalisering kan give ekstra muligheder ud over, hvad vi selv formår hertilands.

Og på grund af de gode erfaringer, vi har haft med offentlighedsfaser og alternativer i denne landsplanredegørelse, vil jeg opfordre til, at også fremtidige landsplanredegørelser fremlægges som forslag og gennemgår en høringsprocedure, hvor amter, kommuner og organisationer m.fl. får mulighed for at komme med deres input.

Samtidig vil jeg opfordre til, at der i fremtidige forslag til landsplanredegørelser opstilles ligeværdige alternative muligheder i landsplanlægningen, som kan bidrage til en konstruktiv debat om den fremtidige landsplanpolitik.

Der blev også tidligere, i forbindelse med de første regionplaner efter planlovreformen, arbejdet med alternativer i planlægningen, og det gav mange vigtige bidrag til indretningen af vort land, og jeg føler mig selv personlig knyttet til det, for som en af dem, der var med til at udarbejde den første planreform herhjemme, har jeg altid set positivt på det instrument – som det jo i virkeligheden er – at opstille ligeværdige alternativer, som debatten kan forme sig ud fra. Det samme princip praktiseres i VVM-redegørelser, og på baggrund af de positive erfaringer, vi har indhøstet dér, tror jeg, landsplanlægningen kan få gavn af en lignende procedure.

Og for også at få en så bred og alsidig debat som muligt på decentralt plan vil jeg anbefale amterne og kommunerne at opstille reelt ligeværdige alternative muligheder i regionplaner, kommuneplaner og lokalplaner, og her er én mulighed at benytte planlovens bestemmelser om forudgående offentlighed i forbindelse med region- og kommuneplaner til at præsentere alternativer.

For alternative muligheder på alle niveauer i planlægningen kan medvirke til en bred dialog og debat om den fremtidige anvendelse af vore arealer og indretningen af vort land, og da ordføreren for forespørgerne jo netop kommer fra et parti, som altid betoner værdien af, at der er valgmuligheder osv., regner jeg med helhjertet støtte fra ham til denne anbefaling til kommunerne og amterne om at operere med reelt ligeværdige alternativer i planlægningen, men det har ordføreren jo mulighed for at sige ja eller nej til. Men jeg kan næsten ikke forestille mig, at ordføreren ikke vil være enig med mig i det synspunkt, at den betontankegang, der præger meget af planlægningen, skal væk, og jeg tror,

det er vigtigt, at befolkningen får forskellige perspektiver, som de så kan forholde sig til. Men lad os nu høre.

Vi står nu med regeringens endelige landsplanredegørelse i hånden, hvor alternativerne fra det reviderede forslag til landsplanredegørelse naturligt har udspillet deres rolle, og forskellen på det første forslag og den endelige landsplanredegørelse er først og fremmest, at den endelige redegørelse er udbygget med fire nye politiske mål, og lad mig nævne dem:

Det første mål drejer sig om udviklingen i de mindre byer og i landdistrikterne. Her har regeringen en klar politik for landdistrikterne, som jeg allerede har slået fast med syvtommerssøm, og Indenrigsministeriet har netop afsluttet de to udvalgsarbejder om transport og udvikling på landet, og der er afgivet en betænkning om udviklingsmulighederne i landdistrikterne, og den viser, at regeringens politik har virket, at det går godt, og at udviklingen er vendt, både når vi ser på økonomien i landdistrikterne, og når vi ser på beskæftigelsen i landdistrikterne.

Politikken har altså virket, og det går godt. Man skal derfor være mere end almindeligt sur – og det ved jeg at ordføreren for forespørgerne i hvert fald ikke er – for ikke at anerkende virkningen af den indsats, der er gjort på dette område. Og lad os bruge denne debat til at glæde os over, at politikken til gavn for landdistrikterne virker.

Det andet mål handler om plansamarbejder over grænserne, og det vil sige, at byer og regioner i hele Danmark bør se sig selv i sammenhæng med vore nabolande og samarbejde dér, hvor det giver udbytte.

Parallelt med denne redegørelse er der under Interreg II C-programmet udarbejdet to programmer for planlægning mellem EU-medlemslande, som har Danmark med i henholdsvis Nordsø- og Østersøregionen.

Den tredje målsætning går ud på at reducere transportarbejds omfang, for miljøets fremtid optager i høj grad den danske befolkning, og en lang række lokale myndigheder og interesseorganisationer har ønsket større fokus på miljøaspektet.

Vi har derfor taget kritikken til os, og selv om miljøspørgsmålet selvfølgelig er en stor udfordring for os, må vi ikke opgive planlægningen på dette punkt.

Og endelig er det fjerde mål at få en miljørigtig lokaliseringspolitik. Og til støtte for en reduktion af transportarbejdet bør den fysiske

planlægning anvendes aktivt, så lokaliseringen af boliger, arbejdspladser og serviceinstitutioner og -virksomheder bidrager til mindre transport, og her er det lokale »Agenda 21«-arbejde rundt omkring i Danmark, som jeg håber at endnu flere kommuner i den kommende tid vil komme med i, et oplagt redskab, der allerede anvendes i stor stil, og jeg håber også, at forespørgerne er enige med mig i, at lokale »Agenda 21«-planer er et oplagt redskab.

Ud over de nye politiske mål er der sket en række mindre ændringer som følge af udviklingen siden januar 1996.

Her kan jeg nævne, at spørgsmålet om bynetværk som nye landsdelscentre har fået stor opmærksomhed, og at flere by- og kommunesamarbejder har søgt om at blive landsdelscentre. Og regeringen er selvfølgelig meget positiv over for ideen, som jo kan være med til at skabe bedre geografisk balance på Danmarks kortet, men ingen af de kommunale initiativer opfylder i dag de forudsætninger, som et velfungerende egentligt landsdelscenter kræver ud fra en samlet vurdering af samarbejdernes nuværende landsdelscenterfunktioner, f.eks. med hensyn til trafikforholdene og den organisatoriske opbygning af samarbejdet som helhed.

Men der er ingen grund til at give op. Regeringen støtter, at der arbejdes videre med at udvikle bynetværk til landsdelscentre, og for at understrege den gode vilje tilbyder vi faglig bistand og rådgivning til de bynetværk, der har ønske om og potentiale til på sigt at blive landsdelscentre. For man bliver ikke landsdelscenter fra den ene dag til den anden, men regeringen er positiv over for, at det danske bysystem på sigt bliver suppleret med yderligere landsdelscentre eller landsdelscentre under opbygning, når ansøgerne har alle forudsætningerne for det.

For tingene tager tid, og også landsplanredegørelsen har taget tid, men selv om det har været bøvlet, fortryder jeg ikke, at processen har været rettrinraket. Tværtimod mener jeg, at landsplanredegørelsen er et godt eksempel på, at demokratiet lever og har det godt i Danmark, og at der har været og stadig er en enorm interesse for at præge den danske landsplanlægning.

Og vi har forsøgt at udstikke en landsplanpolitik, der tager afsæt i de mange ideer og forslag, vi har modtaget, og er gået på tværs af de mange hørings svar, og vi har efter bedste evne forsøgt at uddrage de generelle tendenser, som derefter er indgået i de politiske meldinger.

Men der vil altid være ønsker, som ikke kan opfyldes, for landsplanlægning er først og fremmest brede penselstrøg på kortet over de overordnede strukturer, hvor resten overlades til kommunernes og amternes mere detaljerede planlægning at udfylde.

Så der vil heller ikke blive udstedt egentlige direktiver over for amterne og kommunerne, men vi er overbevist om, at med hele den demokratiske proces, som vi her har lagt op til, vil – for at besvare hr. Hans Christian Schmidts spørgsmål – dette have en meget positiv betydning også for den regionale planlægning, og det skal jeg sige noget om nu, for som bekendt er redegørelsen afgivet til Folketingets Miljø- og Planlægningsudvalg i starten af april, og derfor vil det være naturligt, at jeg slutter med at sige, hvad der skal ske i fremtiden, og det lå også i forespørgslen:

Landsplanredegørelsen har fra starten været tænkt som et dokument, der kunne fungere i praksis som et værktøj for den fortsatte mere detaljerede planlægning og ikke bare som et skrivebordsprojekt, og derfor har vi i redegørelsen opstillet et katalog over handlinger, hvoraf det dels fremgår, hvad regeringen vil arbejde for på europæisk plan for at præge udviklingen omkring os, og dels, hvad regeringen nationalt vil tage initiativ til. Handlingerne på dansk jord spænder fra analyser, faglig bistand, seminarer og redegørelser til konkrete eksempelprojekter sammen med amter og kommuner, som vi tidligere har haft betydelig succes med. Amterne har også deltaget aktivt i debatten om landsplanredegørelsen.

Med hensyn til spørgsmålet om regionplanens revision i 1997 har halvdelen af amterne fremlagt forslag og afsluttet offentlighedsfasen, og de øvrige amter forventes at vedtage forslagene inden udgangen af 1997. Den statslige udmelding til denne regionplansrevisionsrunde blev afsluttet inden landsplanredegørelsen, og den nye landsplanredegørelse er derfor en del af grundlaget for den statslige udmelding til den kommende regionplanrevision, der planlægges igangsat i anden halvdel af indeværende år. Sådan er den rullende planlægningsprocedure hos os.

Som nævnt kører den europæiske planproces videre for at opstille et planperspektiv, så vi kan overskue helheden ved enkeltstående beslutninger.

Da vi lever i en tid, hvor et nyt Europakort skal udformes i fællesskab, vil jeg gerne gøre

mit til, at vi sammen præger den rumlige indretning hos os selv og sikrer sammenhænge til planlægningen i landene omkring os. Bæredygtighed og balance er kodeord, der skal tages alvorligt. Men ord er ikke nok, der skal også handling til, og jeg håber, der vil være tilslutning til, at vi diskuterer de lange linjer på en fremsynet måde, så vi også på planområdet får et naturligt bindeled mellem det lokale og det internationale niveau.

Forhandling

Hans Christian Schmidt (V):

Jeg vil gerne takke ministeren for redegørelsen, og jeg vil også godt tilkendegive, at helt overordnet finder Venstre det positivt, at ministeren har taget en del af de indsigelser, der kom til den første udgave af landsplanredegørelsen, til efterretning, og har indarbejdet dele af dem i redegørelsen.

Man må imidlertid også konstatere, når man læser høringssvarene igennem, at de derude, som i høj grad skal leve med landsplanredegørelsen, har en lang række synspunkter, en lang række indvendinger og i hvert fald en lang række forslag til, at det, der peges på, skal være mere konkret med hensyn til, hvordan vi kommer frem til målet.

Det reviderede forslag medtager to alternative fremtidsbilleder, nemlig en udlægningsmodel, der kaldes decentrale bymønstre i regionale netværk, og en model, der kaldes storbyer i europæisk integration. Modellerne er beskrevet overordnet og kortfattet, og det fremhæves, at de ikke udtrykker regeringens politik, men alene sætter regeringens landsplanpolitiske mål i relief og kan indgå i den videre debat om den danske landsplanpolitik.

Sådanne kortfattede visioner har ofte den fordel, at de på mange måder kan gøre det lettere at forstå, hvad det egentlig er, man arbejder hen imod, idet det kan være svært at holde sig målet for øje i en meget kompleks og omfattende udredning. Derfor må disse alternative modeller selvfølgelig hilses velkommen som referencemodeller; men deres værdi svækkes betydeligt af, at der ikke findes en tilsvarende kortfattet opsummering af den model, som rent faktisk udtrykker regeringens landsplanpolitik, og det vil jeg godt opfordre ministeren til at gøre mere ud af lidt senere i dag. Som det ser ud nu, kan det nemlig være svært at vurdere regeringens

landsplanpolitik i relation til de to alternative modeller, netop fordi beskrivelsen af dem er så omfattende og kompleks.

Jeg må også sige, at en af de afgørende faktorer i den første behandling af landsplanredegørelsen var, at man manglede noget om ca. 20 pct. af befolkningen, som var blevet glemt. I Venstre undrede vi os over, at landdistriktsproblematikken slet ikke indgik i temaet kultur og kulturarv gennem sammenhængende landskabsplanlægning, idet væsentlige dele af den arv netop findes i landdistrikterne. En øget vægt på en udvikling i landdistrikterne burde således rent logisk sætte sine spor i forbindelse med dette tema, for kulturlandskabet er uløseligt forbundet med udviklingen i landdistrikterne. Tilsvarende er der en sammenhæng mellem mulighederne for en udvikling af landdistrikterne og den måde, hvorpå man indretter sin infrastruktur på transportområdet.

Landdistrikterne er imidlertid ikke indarbejdet i temaet, ikke godt nok i hvert fald. Tilgængelighed på miljøets præmisser tager fortsat udgangspunkt i tilgængeligheden mellem byerne. Vi må imidlertid sige, at en udbygning af tilgængeligheden mellem byerne vil kunne medvirke til en stagnation eller ligefrem yderligere tilbagegang for de landdistrikter, der ligger mellem byerne.

For Venstre er det altså af stor betydning, at landsplanpolitikken til fulde inddrager landdistriktsproblematikken. Det må en landsplan nødvendigvis tage hensyn til, og Venstre finder derfor, at den endelige landsplanredegørelse bør inddrage disse problemstillinger langt mere direkte i afsnittene om tilgængelighed og natur og kulturarv.

Vi kan konstatere, at omtalen af og opmærksomheden over for landdistrikternes udvikling, som ikke mindst fremgår af de høringssvar, vi fik ind fra både kommuner og amter, er styrket kvantitativt i det reviderede udkast. Men alligevel forekommer det hovedsagelig at være en oversigt over de initiativer, som regeringen har taget på området. Der er ikke mange bud, ikke mange konkrete tiltag på det, som er landsplanredegørelsens hovedmål, nemlig den fremadrettede udvikling og landsplanlægningens samspil hermed. Venstre skal derfor foreslå, at omtalen af landdistrikterne og disses samspil med bysystemet styrkes med angivelse af både visionære og konkrete udviklingsstrategier for de danske landområder.

Måske er det, når man kigger landsplanredegørelsen igennem, selve problemet, at når man vil det hele på én gang, er det svært at erkende noget pejlemærke for udviklingen, hvilket jo ellers er et af formålene med landsplanredegørelsen. Ministeren berørte kort, hvilke initiativer han vil igangsætte på baggrund af de indkomne høringssvar. Men jeg må sige, det var overfladisk, og jeg skal opfordre ministeren til at besvare de konkrete indsigelser.

Jeg vil gerne her komme ind på et par af de forhold, som blev nævnt af de forskellige amter. I Fyns Amt kunne vi f.eks. se, at man ønskede en beskrivelse af, hvilke konsekvenser det ville få for det danske bysystem, at man satsede så meget på en styrkelse af Øresundsregionen. Ligeledes savnede man i Fyns Amt en beskrivelse af mulige særlige indsatsfelter for Danmark som lille og meget tilgængelig region i Europa, og det ønsker vi også i Venstre.

Med hensyn til Nordjyllands Amt kunne vi læse, at transportkorridoren Nordic Link ønskes tegnet ind på diverse kort. Man vil gerne have fastslået, at der er dette samarbejde. Vi må også sige, at når Ribe Amt påpeger, at Esbjerg Havns og Billund Lufthavns potentialer ikke fremgår af landsplanredegørelsen, bør det ændres. Det er klart, at der ligger nogle helt klare signaler fra disse amter om, at man ønsker, at landsplanredegørelsen, som er det overordnede arbejdsredskab, skal indeholde disse forhold.

Med hensyn til et ønske fra Ringkøbing Amt om et landsdelscenter Midt-Vestjylland bestående af byparrene Herning-Ikast og Holstebro-Struer vil vi gerne høre, hvad ministeren siger til det, og hvordan han vil sørge for, at det sker på den måde, man har ønsket det. Vil ministeren imødekomme ønsket?

Vi mangler konkrete udmeldinger om statslige investeringer i udbygningen af banenet eller havne, skriver man fra Roskilde Amt. Hvad vil ministeren gøre ved det?

I Storstrøms Amt diskuterer man landsdelsproblematikken, som man mener bør inddrages mere direkte i afsnittene om tilgængeligheden og natur- og kulturarven. Ligeledes ønsker man også en tilkendegivelse fra ministeren om en fast forbindelse over Femer Bælt: Hvordan, hvad, og hvornår?

Sønderjyllands Amt skriver, at Padborgområdet udtrykkeligt bør betegnes som Danmarks største landtransportcenter med stor international og regional betydning. Man siger også, at den bebudede udmelding og opstramning af

bestemmelserne for landområderne bør nedtones, og at regional og lokal indflydelse på kystzonens anvendelse er meget vigtig. Altså igen nogle helt konkrete eksempler på, at dem, der sidder med virkeligheden i hverdagen, spørger: Hvad gør vi? Hvad er regeringens bud?

Byerne i Vejle Amt ønsker, at byerne skal udgøre et landsdelscenter, og desuden siger Vejle Amt, at landsplanredegørelsens omtale af lufttrafikken og den tilhørende infrastruktur skal afspejle det faktum, at Billund Lufthavn er Danmarks anden internationale lufthavn. Det kan man nemlig ikke læse i landsplanredegørelsen.

Der savnes fortsat en analyse af, hvorledes den prioriterede transport- og trafikstrategi kan komme resten af landet til gode, skriver Viborg Amt, og vi kan kun nikke bekræftende.

Endelig skriver Århus Amt, at det planlagte motorvejsnet bør færdiggøres, herunder det sydlige hængsel mellem Søften og Skødstrup og fortsættelsen af Århus-Herning motorvejen på strækningen Låsby-Bording.

Alt det, jeg har nævnt her, er synspunkter, som igen og igen bliver fremhævet, og regeringen må forholde sig til dem. Det er nemlig noget afgørende for dem, der lever derude.

Senest har vi kunnet se, at afgiftspakken får en hård medfart af Bornholms Amt, og det er ikke underligt. Man føler, at nu giver regeringen med den ene hånd og tager med den anden hånd, når den laver en afgiftspakke som den, vi lige har set.

Regeringen er altså nødt til at sætte sin politik ind i en helhed, og så er det ingen god idé for regeringen at søge sammen med venstrefløjen i Folketinget. Regeringen må søge tilbage i den kommunalpolitiske familie, der bærer det oppe i kommunerne og i amterne, for så får vi en ansvarlig politik derude igen. Det må regeringen indse, selv om jeg er klar over, at regeringen definitivt har valgt side og nu er næsten umulig at rokke, fordi den har valgt at gå sammen med venstrefløjen. Men vi må altså have regeringen tilbage, i hvert fald på det kommunalpolitiske og amtpolitiske område.

Jeg vil gerne bede ministeren om også at redegøre for, hvad der vil ske med amternes regionsplan. Der er jo ingen tvivl om, at amterne er usikre på, om denne landsplanredegørelse vil blive brugt til at give dem påbud om, hvad de må og ikke må derude, i langt højere grad end de har set før.

Men i hvert fald vil vi gerne diskutere disse ting, og jeg er enig med ministeren, når han siger, at befolkningen skal have forskellige forslag til vælge imellem. Det er helt klart en god måde at gøre det på.

Jeg vil også gerne sige, at selve debatten om landsplanredegørelsen har vi intet at føje til. Den synes vi har været fornuftig, og det er godt, man tager en tilbundsående debat. Men det er klart, at vi vil efterlyse nogle konkrete tiltag, og vi ser frem til, at ministeren vender tilbage og siger noget om, hvad vi gør med hensyn til de ønsker, høringssvarene er udtryk for. Det synes vi vil være spændende.

Tredje næstformand (Margrete Auken):

Jeg vil gøre opmærksom på, at umiddelbart efter den socialdemokratiske ordførertale agter jeg at udsætte mødet.

Erik Mortensen (S):

Tit og ofte tales der i denne sal om lovsjusk, men det kan der på ingen måde være tale om i denne sag. Dels er der ikke tale om nogen lov i ordets egentlige betydning – der er, som titlen siger, tale om en redegørelse og altså ikke om nogen detaljeret plan for et enkelt område – og dernæst er der al mulig grund til at hæfte sig ved den demokratiske behandling, hele redegørelsen har fået.

For første gang overhovedet har en sådan redegørelse været fremlagt til offentlig høring. At den så under ganske specielle omstændigheder bliver sendt tilbage af et folketingsflertal med ønske om en revideret udgave, som igen blev fremlagt, så der fremkom en ny offentlighedsfase, styrkede kun det demokratiske element i den nu foreliggende landsplanredegørelse.

Kernepunktet i kritikken var mangelen på beskrivelse af landdistrikterne i den første redegørelse, og det kunne som udgangspunkt have været en korrekt kritik. Men ved nærmere eftertanke vil flertallet nok registrere, at gennem såvel planlægnings- og udredningsarbejde som konkret økonomisk handling er netop landdistrikterne blevet særdeles grundigt behandlet gennem de seneste par år.

For at bruge en parallel fra idrættens verden kunne man tale om begrebet: Ingen bredde uden en elite – eller rettere sagt omvendt; forstået på den måde, at uden opland er der ingen by. Dette forhindrer selvfølgelig ikke en vis opgavefordeling, men rent faktisk sker den tit

og ofte på oplandets præmisser. Her tænkes ikke mindst på de rekreative områder, men også på den dyrkningsmæssige side af sagen. Bæredygtigheden og det økologisk kredsløb i det hele taget har en høj prioritet, og uden dette bagland har byerne, som i første omgang var lidt for stærkt fremhævet efter nogles mening, ikke den berettigelse, som de gerne vil have.

Netop titlen »Landsplanredegørelse« med streg under redegørelse og med undertitlen »Danmark og europæisk planpolitik« siger noget om ambitionsniveauet. Sideløbende med denne redegørelse kører der på europæisk plan et planarbejde kaldet European Special Development Perspective, og som titlen siger, er der tale om en rummelig vurdering af de rammer, som både vores egen og andre landes befolkninger vil have mulighed for at leve i under en given politisk planlægning.

Danmark har som bekendt en ret så beskedent areal, kun 44.000 km². Men alligevel har vi en meget høj befolkningstæthed, og alligevel er der markante regionale forskelle. Disse forskelle er i et vist omfang bestemt af naturgeografiske forhold, men i høj grad også af historiske forhold. Det bymønster, vi kender i dag med købstæder, stationsbyer og landsbyer, er i høj grad historisk bestemt; men der har gennem alle tider været et naturligt samspil mellem disse kategorier, og et af de bærende elementer i regeringens redegørelse er at anerkende denne tingenes tilstand, men samtidig pege på, hvorledes disse strukturer kan forstærkes.

I det virkelige liv har det allerede vist sig, at samarbejde på en række praktiske områder kan give gevinst, og hvis man tænker videre, kan et samarbejde fremhæve andre kvaliteter end de kendte, såsom værdien af eller gevinsten ved fælles renovation og udnyttelse af skolepsykolog m.v. Mange steder gror nu forståelsen for større og bredere samarbejde ud fra devisen: Kan I det, så kan vi noget andet. På den måde opstår en form for symbiose og dermed også en total styrkelse af et geografisk område. Det har vi set gode eksempler på, trekantområdet er f.eks. helt oplagt. Alligevel skal vi ikke glemme, at den iøjnefaldende styrke – og her er det primært den erhvervmæssige – jo relaterer sig til den yderst fordelagtige geografiske placering, og dette faktum vil i sig selv bringe mere med sig på sigt.

Andre områder, f.eks. Herning-Ikast og Holstebro-Struer, påkalder sig også opmærksomhed, dels ved den aktuelle erhvervmæssige

ekspansion, men også ved deres geografiske placering i et yderområde. Begge områder og flere med dem påberåber sig retten til status som landsdelscenter. Nu er det jo i sig selv kun en etiket og ingen garanti for, at noget bestemt vil ske, idet der jo er grænser for, hvor mange højere læreanstalter og andre statslige institutioner man kan lægge ud i andre regioner.

Hvis man vil noget med samarbejdet, gror det jo også af sig selv og er en styrkelse på alle leder til gavn for regionen og befolkningen. En forudsætning for, at en sådan ting kan ske, er naturligvis, at den fysiske tilgængelighed er til stede, og det er den generelt set sammenlignet med andre europæiske lande. Den er god her i Danmark, men selvfølgelig igen med markante forskelle, og her gør både geografiske og historiske kendsgerninger sig igen gældende.

Det store H af motorveje og jernbaner er en kendsgerning, men også her fokuserer redegørelsen på optimale løsninger, hvor ikke mindst de miljøskånsomme trafikløsninger er i søgelyset. Dette synspunkt med de mest skånsomme løsninger går naturligt igen, hvor der lokalt og regionalt planlægges, både for trafik, arbejdspladser, boliger og friarealer.

Set i internationalt perspektiv er Danmark ikke bare en region. Vi er et land, vi er en nation placeret i en større sammenhæng, og vi skal vide at udnytte en sådan placering. Med den nye verdensorden, situationen i Østeuropa, Baltikum og Rusland og med Sverige og Finland som nye EU-lande er Danmarks placering faktisk unik som indfaldsport til Østersøregionen. Det er oplagt en international region, som vi i høj grad skal vide at benytte os af, for Danmark er næsten selvskrævet som udgangspunkt for en lang række initiativer i den retning til gavn for både os selv og vore naboer i regionen.

I høringsssvarene er også Nordsøregionen nævnt. Selvfølgelig er den i høj grad porten til den store, vide verden, men som nærregion betragtet har den selvfølgelig sine begrænsninger. Til gengæld vil der næsten pr. automatik opstå en også efter europæisk målestok kraftig Øresundsregion mellem København og Malmø, og selv om det er kontroversielt, er der også andre internationalt relaterede regioner i Danmark. Sønderjylland er én, og Vendsyssel med Nordic Link-forbindelsen til Norge og Sverige er en anden. I det hele taget er det en styrke ved landsplanredegørelsen, at der rettes opmærksomhed mod de grænseoverskridende regioner og deres muligheder i både vores egen og andre dele af Europa.

Sidst, men ikke mindst, er det værd at hæfte sig ved redegørelsens fokusering på såvel natur- som kulturarven. Forudsætningen for en fornuftig tilværelse for landenes befolkninger er i allerhøjeste grad baseret på de naturomgivelser, de skaber for sig selv, og jeg vil derfor tillægge denne del af redegørelsen afgørende betydning. Hvis det efterhånden lidt slidte ord bæredygtighed skal have nogen mening, må det være her.

Som afrunding vil jeg gerne fremhæve endnu et lidt slidt og utrolig svært tilgængeligt ord, nemlig subsidiaritetsprincippet, for her får det nemlig mening. Der er en overordnet international dagsorden, men de enkelte punkter på dagsordenen udfylder vi selv.

Jeg håber, at denne redegørelse og de efterfølgende med den procedure, som har været vist her, vil give en mulighed for, at redskabet vil være tilgængeligt for amter, kommuner m.v., når den endelige redegørelse skal udmøntes i handling, og for at støtte denne udvikling vil jeg gerne på vegne af Socialdemokratiet, Det Radikale Venstre, Socialistisk Folkeparti og Enhedslisten fremsætte følgende:

Forslag om motiveret dagsorden

- »På baggrund af debatten om landsplanredegørelsen »Danmark og europæisk planpolitik« opfordrer Folketinget regeringen til
- at fremtidige landsplanredegørelser fremlægges som et forslag og gennemgår en høringsprocedure, hvor amter, kommuner, interesseorganisationer m.fl. gives mulighed for at komme med bidrag,
  - at der i forslaget til landsplanredegørelse opstilles reelle ligeværdige alternative muligheder i landsplanlægningen, der kan bidrage til en konstruktiv debat om den fremtidige landsplanpolitik,
  - at ministeren anbefaler amter og kommuner at opstille reelle ligeværdige alternative muligheder i regionplaner, kommuneplaner og lokalplaner,
  - at landsplanpolitikken fremmer en balanceret og bæredygtig udvikling af såvel små som store byer, tilgængelighed til og fra de enkelte områder af Danmark og bevaringsværdige helheder, så natur- og kulturarven videreføres til kommende generationer, og
  - at regeringen på baggrund af landsplanredegørelsen udarbejder en analyse, så der bl.a.

skabes ny viden om økologiske kredsløb og om miljørigtig lokalisering til støtte for udviklingen af mindre byer og landdistrikterne.

Herefter går Folketinget over til næste sag på dagsordenen.«
(Dagsordensforslag nr. D 96).

Tredje næstformand (Margrete Auken):

Der er nu fremsat følgende forslag om motiveret dagsorden: (Se ovenfor). Dette forslag indgår herefter i forhandlingen.

Jeg skal her afbryde forhandlingen og udsætte mødet. Det genoptages i dag kl. 13.00.

Jeg gør opmærksom på, at der er indskrevet to til korte bemærkninger efter spørgetiden. Det er hr. Jens Kirk og hr. Hans Christian Schmidt.

Mødet udsat kl. 11.51

_____

Mødet genoptaget kl. 13.00

_____

Meddelelser fra formanden

Formanden:

Forskningsministeren (Jytte Hilden) har meddelt mig, at hun ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til lov om ændring af lov om konkurrenceforhold og samtrafik i telesektoren. (Beregning af samtrafikpriser m.v.).
(Lovforslag nr. L 260).

Forslag til lov om tildeling og anvendelse af nummerressourcer m.v.
(Lovforslag nr. L 261).

Forslag til lov om graveadgang og ekspropriation m.v. til telekommunikationsformål.
(Lovforslag nr. L 262).

Forslag til lov om radiokommunikation og tildeling af radiofrekvenser.
(Lovforslag nr. L 263).

Forslag til lov om Telestyrelsen.
(Lovforslag nr. L 264).

Forslag til lov om ændring af lov om offentlig mobilkommunikation. (Ændring som følge af lov om radiokommunikation og tildeling af radiofrekvenser).
(Lovforslag nr. L 265).

Forslag til lov om ændring af lov om forsyningspligt og visse forbrugerforhold inden for telesektoren. (Landsdækkende nummeroplysning m.v.).
(Lovforslag nr. L 266).

Forslag til lov om ændring af lov om visse forhold på telekommunikationsområdet. (Ændringer som følge af teleliberaliseringens trin 2b m.v.).
(Lovforslag nr. L 267).

Forslag til lov om ændring af lov om radio- og fjernsynsvirksomhed og lov om standarder for transmission af tv-signaler. (Ændringer som følge af lov om Telestyrelsen).
(Lovforslag nr. L 268).

Udenrigsministeren (Niels Helveg Petersen) har meddelt mig, at han ønsker i henhold til forretningsordenens § 19, stk. 4, at give Folketinget en skriftlig:

Redegørelse vedrørende øststøtten.
(Redegørelse nr. R 20).

Eksemplarer vil blive omdelt, og redegørelsen vil blive optaget i Folketingstidende.

Man gik først til dagsordenens punkt 19, der var:

19) Spørgsmål til ministrene.

Spm. nr. S 2146

1) Til boligministeren af:

Keld Albrechtsen (EL):

»Vil ministeren indføre skærpet tilsyn med udlejningen af almenyttige lejligheder i kommuner, hvor der er indgået aftaler mellem kommunen og boligselskaber om at holde bestemte grupper af beboere ude, således som det f.eks.